

קדושת ציון

דעת תורה

מאת רבן של ישראל מרן הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל

ממוך ממחצו לנני עמנו שפורסם בקובץ "שינת ציון" חלק שני עמ' 5

דבר העורך

הרב יהודה אפשטיין

גיליון ששי היוצא לאור מהווה הזדמנות לערוך ענין סיכום ביניים על מה שהושג עד כה, וזאת על-מנת להיערך למשימות העומדות בפנינו בהמשך. רבות התלבטנו עוד בטרם יצא לאור הגיליון הראשון בשאלה האם הציבור הרחב בשל עבור המסרים שברצוננו להנחיל. לא הייתה זו שאלה פשוטה כלל ועיקר. אמנם זכינו, חברי אגודת "קדושת ציון", בחודשים שקדמו להופעת העלון, להכיר זה את זה ולהפנים את העובדה, לפיה השרות הקדמיות של ספסלי הישיבות והכוללים יושבים תלמידי חכמים רבים, אשר בשיחה פנים אל פנים תומכים בעמדותינו בדבר מצוות ישוב הארץ והמסתעף ממנה, ולא פחות חשוב מכך - מבינים את ההבדל שבין אומה העובדת את בוראה על אדמתה כפי שרוצה תורתנו לבין יחידים נפרדים המשתדלים לשמר את הגחלת במצב של גלות, בבחינת "הציבי לך ציונים", וכפי שנתבאר במספר מאמרים. אולם ידענו היטב, כי מרחק רב קיים בין שיחות אישיות, פרטיות, בדרך לימוד, לבין העלאת הנושא למודעות הציבורית של החברה החרדית. על כן החשש היה גדול, ועם זאת הבנו, כי מעצם טבעם של הנושאים עליהם אנו דנים, שהם נושאים ציבוריים, אין מנוס מלדון בהם בזירה הציבורית, על כל המשתמע מכך.

ברוך ה', זכינו לראות, כי חששותינו היו מוגזמים. למעט בודדים ממש, אשר בשל אי-יכולת מובנית לדון ברמה התורנית, פנו לאפיקי הבריונות והפשקווילים, הרי שרובו המוחלט של ציבור הקוראים היה קשוב, מתעניין ואף בעל יכולת קיבול. זכינו במשך תקופה קצרה לנטוע שורשים בבתי מדרשות רבים ולקבל משוב חיובי מכל ריכוזי היהדות החרדית. בעקבות הנכתב בעלונים, התעוררו אף דיונים רבים עם אישים שונים, מהם כאלו אשר שנים רבות אחזו בדעה שונה, ואף היו מדובריה ומפיציה של אותה דעה, ואחר ליבון הסוגיות עשו כבוד דרך ארוכה מהיכן שהחלו. אכן ניתן לומר כיום, כי עם ישראל כאומה חיה בארץ-ישראל אינו עוד מושג זר בבית המדרש.

בעומדנו בפני הגליונות הבאים, אנו מלאי תקוה שנצליח להראות בפועל כיצד התורה חולשת על כל תחומי החיים וכיצד עם חי בארצו מתנהל לפיה, בניגוד לצורת ההנהגה שחוונו בגלות. שאיפתנו בגליונות הבאים הינה לענות על השאלה שנשאלת על-ידי רבים, אחר שהסכימו לדעתנו בדבר מרכזיותה של ארץ-ישראל בתורה - מה נדרש מאתנו כעת? על-כן יושם הדגש בהמשך על צורת החיים של עם בכלל, ושל עם בארצו בפרט.

עזרא הסופר שקבץ איזה אלפים בבבל מכל סוגי בני אדם, גדולי תורה ויראי ה' וגם מאותם האנשים נושאי נשאים נכריות, אשר היו מורגלים בחלול שבת ולא ידעו את התורה כלל, כל אלה נתקבצו והכינו ישוב הארץ בערים עד שאח"כ נתמלאה הארץ מבניה; כן עלינו להתעורר לקול רצון ה' הנשמע מקצה העולם ועד קצהו, בכל מקום אשר אחינו מפוזרים שם נדחים ונענים לעשות מה שבידנו מעט או הרבה, ובכל סוגי בני ישראל. ועל המקובצים לעלות להשיב את א"י ולבנותה ולנטוע בה כל עץ מאכל, ועל כלם יתקיימו דברי עזרא הסופר: "יד אלקינו על כל מבקשיו לטובה" (עזרא ה, כ"ט) והיתה ידו יתברך שמו עמנו להגדיל פעולת ישראל בכל מקום שנקבצים לזו התכלית ולהרחיב חוג מבטנו מן המצר על ישוב ארץ אבותינו וישמה לבבנו. גם אהנונו פה וזלאז"ן, כי זכינו להמנות בכלל מושיבי ומיסדי הישוב והבנין עד אשר נזכה לחזות בנעם הארץ ולאכול מפריה ולשבוע מטובה ולשמור כל מצות ה' התלויות בארץ בשמחה, בקדושה ובטהרה במהרה בימינו אמן.

הננו מאמינים בהבטחת ה' לאברהם אבינו, "כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם. ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה. קום התהלך בארץ לארבה ולרחבה כי לך אתננה" (גנלש"ה י"ג, ט"ו - ט"ז). מתחלה אמר ה' אשר בראה יקנה אותה, ואח"כ אמר שיתהלך בארץ ובזה נתת לו הארץ, והראה ע"ז כי בירושה ראשונה ע"י יהושע בן נון לא נצטוו להקדים פעולתם ולעשות ישוב הארץ טרם בואם, ובבואם מצאו הארץ מיושבת בכל טוב; אבל אחר שיהיה הגלות ויתקיים בנו: "ושמתי את זרעך כעפר הארץ" שהכל דשים עליהם, ואמר ה' עוד "אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה" פירושו, שכמו שישנה שעה שאפשר למנות את עפר הארץ, היינו בימות הגשמים שעפר הארץ נעשה גושים, ככה גם זרעך ימנה, היינו בעת שהצרות מתרבות ונשאר אנוש מעט מזער - בעת ההיא, קום התהלך בארץ וכו' היינו **בביאה שאחר הגלות, עלינו להתהלך בארץ ולעסוק בישובה טרם נזכה בה ב"ב** - וכמו שהיה בימי

נציג בפני הקורא את השקפת התורה המקורית ביחס לסוגיות העולות על הפרק, ונשתדל לסלול מסילה ישרה של עבודת הבורא מתוך התיחסות תורנית מקורית לאומה על אדמתה.

המאמר "מהותו של שלטון התורה בארץ-ישראל" מאת עבדכם הנאמן נועד להורות על דרך זו ועל ההבדל שבינה לבין הדרך בה דרכנו בארצות נכר. מחמת אריכותו, הוא יתחלק לשני חלקים, כשהחלק הראשון מופיע כעת, והשני - בגליון הבא. הרב בנימין הלוי ילמד אותנו גם החדש על מרכזיותה של ארץ-ישראל, והפעם - ביחס ליציאת מצרים. הסיפור "אז נדברו" מאת הרב אריה סגל חוזר להופיע בעלון, והפעם תוך התחקות אחר העבר במטרה להפיק לקחים הכרחיים אם ברצוננו לקומם את מלכות התורה. הרב אליהו בן-צבי במדור ההלכתי "שערי ציון" כותב הפעם על עיבור השנה ועל חשיבותה

של ארץ-ישראל ביחס לעיבור. דברי הנצי"ב מוולוז'ין המובאים בפתח הגליון ב"דעת תורה" מלמדים אותנו על חשיבות הפעולה המעשית למען ישוב הארץ אף טרם בוא הגאולה השלמה, והמדור "שו"ת דרישת ציון" מציג הפעם מכתב של יהודי, המתנגד למגמת העלון ומציג את טיעונו, כשתשובתו בצדו.

לצערנו הרב, לא יכולנו להביא מאמרים רבים מצוינים שנכתבו, ואף המדור ההיסטורי החדש "זכור ימות עולם" נאלץ לפנות את מקומו הפעם. אנו תקווה, שעם ריבוי התמיכה הכספית שלכם הקוראים, נוכל להוציא את העלון בתכיפות גדולה יותר ובאופן שכל הדברים החשובים יקבלו ביטוי מעל גבי העלון.

שלכם, העורך.

מצינו בתורה ובחז"ל הפלגה גדולה מאוד בדבר חשיבותה של ארץ ישראל. התורה נתנה לקיום דווקא בארץ ישראל, כמו שכתוב – "ואתי צוה ה' בעת ההוא ללמד אתכם חקים ומשפטים לעשתכם אתם בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה" (דברים ד, י"ד), "אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן ה' אלקי אבתוך לך לרשתה כל-הימים אשר-אתם חיים על-האדמה" (דברים י"ב, י"ג), ועוד פסוקים רבים כעין אלו. אף העיקר הגדול של יציאת מצרים, עליו חוזרת התורה שוב ושוב, עד שבזוהר יתרו פ"ה: מובא, כי הזכירה אותו חמישים פעמים – אין תכליתה של אותה יציאת מצרים אלא למען הביא אותנו אל הארץ. ואמרו חז"ל בכתובות ק"י, כי כל הדר בחז"ל כאילו אין לו א-לוה, ואף ביחס ללימוד התורה מצינו, כי חז"ל הדגישו את ההבדל בין תלמודה של בבל לתלמודה של ארץ ישראל, ועוד רבות הפליגו בגודל חשיבותה של ארץ ישראל במאמרי חז"ל ומדרשים ובמאמרי הזוהר, ושומה עלינו להבין, אם כן, מהי מעלתה של ארץ ישראל, ומה פשר כל המעלות הגדולות שנאמרו בה. וביותר יש לשאול מה היא אכן החשיבות הגדולה שבפיסת אדמה, אחר שעיקר חפצנו להידבק בה' ובתורתו, ולא במנעמי העוה"ז.

ונושא זה של ארץ ישראל מתחלק לשניים שהם ארבעה נושאים – א. שתהיה לעם התורה ארץ משלהם ולא יהיו נתונים תחת זרים, וזאת למען התורה וקיומה ולמען התכלית של גילוי ה' בעולם ושכינה בתחתונים. ב. שתהיה ארץ זו ארץ ישראל בדווקא. ג. שתהיה לעם ישראל ארץ משלהם ולא יהיו נתונים תחת עול זרים, וכל זאת למען טובתם של ישראל. ד. שעיקר טובה זו גם היא מתקיימת דווקא בארץ ישראל. [ובקצרה – העניין שתהיה לישראל ארץ הן כמצוה והן כשכר, והעניין שארץ זו הינה דווקא ארץ ישראל.]

והנה, על-אף שוודאי בכל זה ישנם ענינים נשגבים ועמוקים, אני מכל מקום לא באתי אלא לבאר פשוטו של ענין, שהרי אין לך דבר עמוק שאין לו פשוט ואין לך דבר פשוט שאין עומק פנימי הטמון בתוכו. ונתחיל לבאר את הענין הראשון, לשם מה צריך שתהיה לעם ישראל ארץ משלהם, ואיזו תכלית תורנית או אלקית יש בזה [והשאלה מתחדדת יותר בזמננו, כשמתאפשר לשמור מצוות בבני ברק כמו בניו יורק או בשנחאי או במוסקבה?]

יסוד מוסד הינו, כי תכלית בריאת העולם הינה גילוי כבוד ה', וכפי ששנו חכמים בברייתא פ"ו דאבות הלכה י"א – "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו, שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו...". וכ"כ הרמב"ן בפרשת האזינו (דברים ל"ג, כ"ז ד"ה וקל). ונשאלת השאלה, מדוע לשם תכלית זו נזקקים אנו לעולם הגשמי, ומה לא טוב בכך שהנשמות תדבקנה בה' והכל יכירו את אורו הגדול וטובו הנשגב? מה לא טוב בגילוי זה?

תשובה לשאלה זו מצינו במדרש (מנחותא, פרש"ט ט"ז) – "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", והיינו שעיקר הרצון לגלות את

כבודו הוא כאן בזה העולם ולא בעולם הנשמות או בעולם רוחני אחר, ופסגת קיומה של תכלית זו צריכה להתקיים על-ידי עם ישראל ועל ידי התורה, וכמ"ש רש"י בתחילת פרושו לתורה – "בשביל התורה שנקראת ראשית" ו"בשביל ישראל שנקראו ראשית". ומחובתנו להבין מדוע אכן תכלית זו צריכה להתקיים דווקא בתחתונים, ומדוע דווקא ע"י התורה וע"י ישראל.

וביאור הדבר הינו כפי שכתוב בירמיהו (ט"ו, כ"ג) – "כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני ה' ויורה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה'". רצון ה' הוא לעשות חסד וצדקה ומשפט בארץ, שחוקי האמת והצדק, החסד והמשפט, שמקורם בהש"ת, ינהגו בארץ, שיהיה לאותן מידות של ה' מקום להתגלות בו. ואילו בשמים – בעולמות הרוחניים, בהם אין תאוות הממון והנשים, השליטה והרציחה, אין מידות היושר הללו של הקב"ה יכולות להתגלות, וכפי שאמר למלאכים שקטרגו שלא תיתן התורה לישראל – "כלום גניבה יש ביניכם, כלום רציחה יש ביניכם" (דברים ט"ז, ט"ז).

נמצאנו למדים, כי תכלית הבריאה היא שתהיה הארץ הגשמית והחומרית מתוקנת ומונהגת על פי דרכי ה', על פי הקדושה והטהרה, האמת והצדקה, החסד והמשפט, שאותם ערכים נשגבים שנמצאים בה' אכן יתגלו ויתקיימו וייעשו כאן בעולם, ואז העולם עצמו יהא גילוי ה', אז כל ערכי האמת והצדק והקדושה יהפכו לחלק בלתי נפרד מן העולם, וכבוד ה' ישכון בארץ.

מסיבה זו, רוב דיני התורה אינם חובות הלבבות כאהבה יראה ודבקות, אלא הם דינים והלכות הבאות ללמד היאך לחיות את החיים החומריים, מהי הצורה הנכונה והראויה לחיות כאן בעולם, דיני שומרים ודיני עבדים, דיני נזיקין ודיני עדים, עם דיני הקרבת בהמות ודיני עבודה במקדש, עם דיני טומאות השרצים וטהרת המאכלים וטהרת בני האדם, דיני מלחמה ודיני מלך, דיני נחלות ודיני שמיטין ויובלות, דיני מכירה ודיני הלוואה וכו', וכי', הרי שהתורה ברובה הגדול עוסקת בדברים

החומריים ביותר. ולא עוד אלא, שאף עיקר עסק לימוד התורה של רבותינו בכל הדורות לא היה בהלכות אהבת ה' ויראת ה', אלא עיקר עסקם של תנאים ואמוראים ראשונים ואחרונים היה בקביעת דבר ה' הלכה למעשה בכל אותם פרטים חומריים, וזו היא עבודת ה' הגדולה ביותר, היות וזו תכלית הבריאה – לגלות את כל הערכים והמידות הנשגבות בתוך משעולי החיים ובסבך הפרטים הקטנים של המציאות.

ועל-אף שתכלית זו מתקיימת אף ביחיד המקיים את התורה במידת מה, מכל מקום דעת לנכון נקל, שעיקר קיום תכלית זו של גילוי דרכי ה' בעולם מתקיים דווקא ע"י עם שלם המקיים את התורה בארצו. ואפרט כאן כמה חילוקים שיש בזה בין קיום התורה ע"י יחידים לבין קיום התורה של עם שלם בארצו.

א: כאשר יחיד מקיים את התורה הנוגעת לו בשלמות, אמנם מתגלים בזאת דרכי ה' בצורה פרטנית, אך עיקר הענין שהעולם יתנהל ע"פ חוקי ה' אינו מתקיים בזה, ואין כאן אלא אדם אחד הדבק בה' והולך בדרכיו ובמצוותיו. אולם אין כאן מהלך חיים שלם על פי התורה, ועדיין לא נגלה כיצד מתקנת התורה את החיים הציבוריים בכלל, את המלחמות, את ממשלת המלוכה, את עולם המסחר, את החקלאות ואת כל האוירה הציבורית. לעומת זאת, כאשר יש מדינה שלמה שכולה מתנהלת על פי הערכים הנשגבים של קדושה וטהרה צדקה ומשפט חסד ואמת, ויש עם שלם החי בצורה כזו מחוטבי עציו עד גדוליו ונכבדיו, אז אכן ניכר שדרכי ה' אינם אך רעיון בעלמא שאפשר להתרגש ממנו, ואינם אך אידיאל מופשט שניתן לחשוב עליו, אלא אלו הם דרכי חיים, שכאשר מתנהלים על פיהם, הכל מצליח בצורה הטובה ביותר וכל דבר עומד על מכונו, כיון שזו הדרך המתאימה ביותר לעולם. וכל עוד שמדינה כזו אינה קיימת על פני האדמה, מצטיירת דרך ה' בלבות בני אדם כרעיון, אך לא כתכנית מסודרת שניתן לנהל בהשראתה מדינה וחיים תקינים של ציבור שלם.

ב: מטרת בחירת עם ישראל מבוארת בתורה – "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות י"ט, י"ג). מלבד שאנו עם ה', תפקידנו אף להיות כהני ה' ולהיות אור לגויים, וכמו שכתוב בחומש דברים (ד', י"א – י"ב) – "כי הוּא חַכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הַעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת-כָּל-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם-חַכֵּם וְנָבוֹן הֲגִי' הַגָּדוֹל הַזֶּה... וּמִי גֹי גָדוֹל אֲשֶׁר-לֹו חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צְדִיקִם כָּלל הַתּוֹרָה הַזֹּאת". וכן נתנבאו ישעיהו ומיכה על אחרית הימים – "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית-ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כלי הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל-הר-ה' אל-בית אלקי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר-ה' מירושלם" (ישעיהו ל"ג, י"ג – י"ד; ומיכה ז', י"ג – י"ד). מובן מאליו, כי תכלית גדולה זו אינה יכולה להתקיים מתוך יחידים המקיימים את התורה, כי אם רק מתוך מדינה שלמה המתנהלת בדרכי ה', בדרכי היושר והצדק, ולה בשורה מדינית ותרבותית שונה משל כל הגוים.

ג: אף מצד ההסתכלות הפשוטה הניכרת

על עניין חישבו תקופות ומזלות, שהוא העניין המביא לחשבון עיבור החודש ועיבור השנה, אמרו חכמים (שנת ע"ה) - "אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב, עליו הכתוב אומר "ואת פעל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו". אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות, שנאמר "ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" - איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה חישבו תקופות ומזלות".

כתב הרמב"ם (פ"ה מהלכות קידוש החודש ה"ז) - "מצות עשה מן התורה על בית דין שיחשבו וידעו אם יראה הירח או לא יראה ושידרשו את העדים עד שיקדשו את החדש וישלחו ויודיעו את שאר העם באיזה יום הוא ראש חדש כדי שידעו באיזה יום הן המועדות, שנאמר "אשר תקראו אותם מקראי קדש", ונאמר "ושמרתם את החקה הזאת למועדה", והביא שם בהגהות מיימוניות, שזהו שאמרו שמצווה לחשב תקופות ומזלות, ולכאורה יש להוכיח מלשון הכתוב שאמרו שם - "ושמרתם ועשיתם" - שממנה משתמע, כי אין כאן רק חשבון בעלמא, אלא דבר שיש בו שמירה ועשייה.

ואמנם הרמב"ם לא הזכיר המקרא של "כי היא חכמתכם ובינתכם", אלא הביא מקראות אחרים, ומו"ר הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א הביא בספרו "שקל הקודש" על הרמב"ם בביאור ההלכה, כי אין החישוב רק בגדר הכשר מצוה, אלא הוא חלק מהמצוה עצמה, והוכיח ממ"ש בסנהדרין (י) על המשנה של עיבור החודש בשלשה, דהיינו חישוב העיבור בשלשה, ומדצריך שלשה לחישוב, אלמא דהוא בכלל המצוה.

כתב הרמב"ם (פ"ה ה"ג) - "זה שאנו מחשבין בזמן הזה כל אחד ואחד בעירו ואמרין שראש חדש יום פלוני ויום טוב ביום פלוני, לא בחשבון שלנו אנו קובעין ולא עליו אנו סומכין, שאין מעברין שנים וקובעין חדשים בחוצה לארץ, ואין אנו סומכין אלא על חשבון בני ארץ ישראל וקביעתם, וזה שאנו מחשבין לגלות הדבר בלבד הוא, כיון שאנו יודעין שעל חשבון זה הן סומכין אנו מחשבין לידע יום שקבעו בו בני ארץ ישראל איזה יום הוא, ובקביעת בני ארץ ישראל אותו הוא שיהיה ראש חדש או יום טוב, לא מפני חשבון שאנו מחשבין". ובדומה לזה כתב בספר המצוות (ע"ה ק"ג) - "אבל מצוה זו לא יעשה אותה לעולם זולת בית דין הגדול לבד ובארץ ישראל לבד, ולכן בטלה הראייה אצלנו היום בהעדר בית דין הגדול כמו שבטלה הקרבת הקרבנות בהעדר המקדש. ובזה יטעו המינין הנקראים בכאן במזרח קראין, וזה הוא שורש גם כן שלא יודו בו גם כן זולתנו מכלל הרבנים והולכים עמהם באפלה חשכה. ודע, שהחשבון הזה שנמנה אותו היום ונדע בו ראשי החדשים והמועדים, אי אפשר לעשותו אלא בארץ ישראל לבד וכו'. ואני אוסיף לך באור, אילו אפשר, דרך משל, שבני ארץ ישראל יעדרו מארץ ישראל, חלילה לא-ל מעשות זאת, כי הוא הבטיח שלא ימחה אותה האומה מכל וכל,

ולא יהיה שם בית דין ולא יהיה בחוצה לארץ בית דין שנסמך בארץ, הנה חשבוננו זה לא יועילנו אז כלום בשום פנים, לפי שאין לנו רשות שנחשב בחוצה לארץ ונעבר שנים ונקבע חדשים אלא בתנאים הנזכרים כמו שבארנו, "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים". וכשיתבונן מי שיש לו שכל שלם לשונות התלמוד בכונה הזאת, יתבאר לו כל מה

שאמרנוהו ביאור אין ספק בו". ובהשגות הרמב"ן שם פליג עליה והאריך בזה, וסיים - "ולפי כל זה נאמר שמשעה שהסכים ר' הלל הנשיא ובית דינו על החשבון הזה ותקן אותו לדורות בחדשים ובשנים, קורא אני בהם "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם". וזה הענין הוא קיום החדשים והמועדות היום עד יבוא ויורה צדק לנו".

ובפ"א הלכה ח' כתב הרמב"ם - "אין מחשבין וקובעין חדשים ומעברין שנים אלא בארץ ישראל שנאמר כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים". וכתב שם הגר"ח"ק, שמשמע

מדבריו, כי אפילו החישוב אסור בחו"ל, והביא כן גם מתוס' יבמות (קט"ו), שרק באונס אפשר לחשב העיבור בחו"ל, וחזינן חומר עניין חישוב החודש ועיבור החודש שנוהג רק בא"י ואינו נוהג בחו"ל.

נמצאנו למדים, כי לדעת הרמב"ם מצוות קידוש החודש נוהגת רק בא"י, וכן עיבור השנה נוהג רק בא"י, וכן חשבון העיבור והקידוש גם הוא נחשב חלק מהמצוה, וכן לפי מ"ש שגם בזמן הזה בני א"י הם הקובעים, א"כ יוצא מכאן חידוש דין, שאסור היום לחשב שנים בחו"ל, ולא הותר אלא לגלות הדבר מתי קבעו בני א"י את החודש, אבל החשבון עצמו מסור לבני א"י.

וכשכא חנניה בן אחי ר' יהושע לעבר שנים בחוץ לארץ, מחו בידו, ועיין בגמ' (נכ"מ ס"ג), שאמרו לו "אם שומע אתה מוטב, ואם לאו יעלו להר, אחיה יבנה מזבח, חנניה ינגן בכנור, ויכפרו כולם ויאמרו אין להם חלק באלקי ישראל, מיד געו כל העם בבכיה ואמרו חס ושלום, יש לנו חלק באלקי ישראל, וכל כך למה - משום שנאמר "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים". ובירוש' סנהדרין (פ"ק ה' הלכה ב'), וכן בנדרים (פ"ק ו' הלכה ב') כתבו בחומר הדבר, ואמרו שם "קם רבי יצחק וקרא כתיב באורייתא אלה מועדי חנניה בן אחי רבי יהושע. אמרין ליה מועדי ה', אמר לון גבן, קם ר' נתן ואשלם כי מבבל תצא תורה ודבר ה' מנהר פקוד. אמרין ליה כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. אמר לון גבן".

חזינן כמה חמור הדבר לחשב השנים בחו"ל, עד שנחשב להם כאילו כפרו בה' ובתורתו, ואפילו שהיה אז אחר החורבן, נשארה החומרה. ולהרמב"ם, אף בזממה"ז, שאין בי"ד סמוכים, נשאר האיסור כמו שהיה אז, ומכאן אנו למדין חשיבות הארץ הקדושה, שאפילו חכמתנו ובינתנו שלעני העמים גם היא נוהגת רק בארץ ולא בחו"ל, וכבר אמרו חכמים (ב"ב ס"ג) ■ "אורא דארץ ישראל מחכים".

אגודת "קדושת ציון" מזמינה את הציבור הרחב לשיעור הורני בנושא

"חשיבות פשוטו של מקרא ביחס לארץ ישראל"

מפי הרב רפאל ספייער

אשר יתקיים אי"ה ביום ה', ט' באדר א' בשעה 19:45 בבית"כ "נחלת אבות" (שעל-יד ישיבת "מתימן יבוא") בשכונת מאה שערים ברח' תרמ"ב 6 (קרוב לספרי "אור החיים").

לפרטים בדבר הגעה למקום ניתן להתקשר למס' - 052-7137627.

שמעו ותחי נפשכם!

המעוניין לארגן שיעורים בעניינים הנידונים מטעם אגודת "קדושת ציון" בעיר מגוריו מתבקש ליצור קשר דרך כתובת המייל של העלון.

בעומדנו בספר הגאולה, יש לנו לבקש בתורה מהו העיקר הגדול המכוון בגאולה זו. בגליונות הקודמים עמדנו על כך שכיבוש הארץ מוזכר בתורה כתכליתה של יציאת מצרים, כמבואר הן בהבטחות לאבות והן בנבואות מרע"ה על היציאה.

בברית בין הבתרים נאמר לאברהם - "אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה" (בגלגלים ט"ו, ז'), היינו דהצלתו של אבינו הראשון מהכבשן לא היתה אלא ע"מ לתת לו את הארץ. ויש מקום לומר, כי המכוון בפתיחה זו לנבואת גלות מצרים [היינו המחזה שראה אברהם על גלות בניו העתידה] הוא כדי לומר שיציאה שניה של אבותינו ממצרים אף היא תהיה כמותה. וכששאל "במה אדע כי אירשנה", השיבו - "ידע תדע כי גר יהיה זרעך... ואחרי כן יצאו ברכש גדול... דודור רביעי ישובו הנה..." (בגלגלים ט"ו, ז' - ט"ז). ר"ל שקיום הבטחת ירושת הארץ יהיה באופן זה, ע"י שיצאו מגלות מצרים לרשת את ארץ האמורי.

וכך אמר ה' למשה - "וארד להצילו מיד מצרים ולהעלתו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש..." (שמות ג', ט'), ובדבריו לזקני ישראל - "אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני... אל ארץ זבת חלב ודבש" (שם ט"ז), ושוב חזר ואמר לו "וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר גרו בה, וגם אני שמעתי את נאקת... ואזכר את בריתי" (ד', ז' - ח'), והיינו שע"י צעקתם זכר ברית האבות לתת להם את הארץ. ומסיים את דבר הנבואה מעין הפתיחה ב"והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה... ונתתי אתה לכם מורשה..." (שם ט').

אף עיקר מצוות זכרון יציאת מצרים אינה אלא לאחר קיום ההבטחה והברית, כמפורש במקרא - "והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת" (שמות י"ג, כ"ה), וכן בפרשת קדש - "והיה כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני... ועבדת את העבדה הזאת בחדש הזה" (י"ג, ט').

וכן הוא בדברי משה אדוננו בתוכחתו הגדולה - "ויצאך בפניו בכחו הגדל ממצרים. להוריש גוים גדלים ועצמים ממך מפניך להביאך לתת לך את ארצם נחלה כיום הזה" (דברים ז', ז'), ועוד שם - "ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו" (י', כ"ג). וכיוצא בו דבר ה' ביד נביאו "ואנכי העליתי אתכם מארץ מצרים ואולך אתכם במדבר ארבעים שנה לרשת את ארץ האמרי" (עמוס ג', ט'), כשהמשמעות הפשוטה הינה שתכלית היציאה והולכתם במדבר נועדו לצורך מטרה זו של ירושת הארץ. והדברים מפורשים יותר ברש"י בתחילת שופטים (ב', ג') עה"פ "אעלה אתכם ממצרים ואביא אתכם אל הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם", ופרש"י - "כך היה דעתי מתחילה להעלותכם ממצרים וכן עשיתי על מנת להוריש את אויבי", הרי מפורש שמטרת היציאה ממצרים היתה ע"מ להוריש הגויים ולרשת את ארצם.

עם זאת, מצאנו בתורה עניינים נוספים בכלל מסורתיה של יציאת מצרים בכמה פנים.

א. מצד ידיעת פרעה ומצרים בשליטתו והנהגותיו ית"ש. ב. כדי שיכירו ישראל הנהגת ה' וכוחו. ג. כדי שיהיו ישראל עבדיו ויעשו מצוותיו. ד. כדי שיהיו ישראל עמו והוא יהיה להם לאלוקים [כל זה מלבד מה שהוזכר בנבואת משה הראשונה - "ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים, ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו, כי ידעתי את מכאביו" (ג', ז') ולהלן (י', ט')] משמע

שהיה עניינו כדי להזכיר הברית, וצ"ב, אך אין זה מעניין מאמר זה.

ידיעת ה' של מצרים

עניין ידיעת ה' של המצרים לא הוזכר כטעם לעצם היציאה, אלא למה שהיתה ע"י אותות ומופתים ולא פעל ברצותו בכח "פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו" (משל כ"ה, ט').

באופן כללי אמר טעם לגאולתם דווקא ע"י המכות - "וידעו מצרים כי אני ה' בנטתי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם" (שמות ז', ט'), וזה לא הושלם עד אחר קריעת ים סוף, עליה נאמר - "וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה'" (י"ד, ד').

אך לגבי פרעה עצמו הוזכרו חלוקות שונות בידיעתו. א. במכת דם כבר נאמר "בזאת תדע כי אני ה'" (י', י'). ב. בדברי משה לפרעה על תפילת סילוק הצפרדעים הזכיר את ידיעת פרעה בבחינה זו שאין כה' אלקינו (י', ט'). ג. ע"י הפלאת ארץ גושן במכת ערוב, נודע "כי אני ה' בקרב הארץ" (ט', י"ט). ד. ממכת ברד נודע כי אין כמוהו בכל הארץ (ט', ט"ז). ה. ידיעה נוספת שלמדו מצרים היתה בשמירת פי הכלבים שלא יחרצו לשונם בעת יציאתם - "למען תדעוון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל" (י', ט"ז). ומצאנו שנתאוה משה לידיעה זו על הפלאת ישראל מן האומות (ל"ג, ט"ט) שבזה יודע שמצאנו חן בעיני המלך.

ידיעתם של ישראל

הנה משה רבינו מאריך בתוכחותיו בהזכרת יציאת מצרים להעמידה כיסוד אמונת ישראל וכיסוד אהבתו ויראתו ית"ש. "או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת

ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך. אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו... וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים..." (דברים ז', ז' - ז"ט). גם העמיד חובת שמירת המצוות על יסוד האמונה המתגלית בגאולת מצרים (שם ז', ט'; י"ב, כ'; וע' בפסוקים מס' י"ג, י"ד).

אמנם שזה היה הטעם ליציאתם מצאנו גם בנבואת הגאולה בתחילת פרשת וארא, בתוך האמור על הבטחת הארץ - "וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם..." (שמות ז', ז'). ושוב אנו מוצאים כן לגבי מכות מצרים בתחילת פרשת בא - "ולמען תספר... את אשר התעללתי במצרים ואת אתני אשר שמתי במ ידעתם כי אני ה'" (י', ז'). ואף כי דבר זה לא נאמר על עצם היציאה, מ"מ מצאנו עניין נוסף בגאולת מצרים, והוא ידיעת ה' הבאה על ידה.

ובאמת, כל עיקר אמונת ישראל במציאותו ית"ש עומדת על הכרתם בו כאל-מוציאם ממצרים, וכמו שפתח בראש דבריו אמת - "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (כ', ז'). וריה"ל בספר הכוזרי העמיד ענין זה ליסוד אמונת ישראל, היות וזה כל עיקר הכרתנו בו (כוזרי מאמר ראשון).

שיהיו ישראל עבדיו ומקיימי מצוותיו

בכמה מקומות מגדירה התורה את עם ישראל כעבדים, ומעשה הקניין בהם הוא יציאת מצרים. (במדבר כ"ה, מ"ב; י"ה). ומשמעות עניין זה למעשה מבוארת בפרשת עבודת הפסח - "והגדת לבנך... בעבור זה עשה ה' לי". ובפשוטו משמע כמ"ש ראב"ע שם (שמות י"ג, ט') "בעבור זאת העבודה שהוא אכילת המצה ולא יאכל חמץ שהוא תחלת המצוות שצוה לנו השם עשה לנו השם אותות עד שהוציאנו ממצרים. והטעם לא הוציאנו ממצרים רק לעבדו, ככתוב בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (שמות ג', י"ג) וכו'".

אף מצוות השבת, שהיא מיסודי התורה והאמונה, לא עמדה להם לישראל אלא מכח יציאת מצרים, כמפורש בדברות שבואתחנן - "זוכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת" (דברים ה', ט"ו).

וכך מעמיד מוסר המסורה את הנחלתה לדורות - "כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדת והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם. ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאתנו ה' ממצרים ביד חזקה" (דברים ו', כ' - כ"ב). ופשט הכתוב אינו מדבר דווקא על מצוות הפסח ודומיהם, אלא כל המצוות כולן מבואר טעמן משום "עבדים היינו".

ובאמת, כל צורת היציאה היתה באופן זה, שהמו"מ עם פרעה נסוב מתחילתו ועד סופו על עניין זה, וכל התראה והתראה לא הייתה אלא על-מנת לאפשר להם לעבוד את ה'. וכך גם היתה צורת השחרור בסופו, שלא שחררם אלא לילך לעבוד את ה', באומרו: "קומו צאו... ולכו עבדו את ה' כדברכם" (י"ג, ט"ז), ונמצאו נמסרים מאדון זה לאדון אחר.

היציאה לשם השראת השכינה בתוכנו - "וידעו כי אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם" (שמות כ"ט, מ"ו). ולכאורה זוהי הרחבה של העניין הנזכר, דהיינו שהיותם עמו ונחלתו והוא להם לאלקים, הוא באופן זה של השראת השכינה בתוכם.

אף בעניינה של ארץ ישראל, מצאנו כן בפירוש בהבטחתו לאברהם - "ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגריך את כל ארץ כנען לאחוזת עולם והייתי להם לאלקים" (בראשית י"ג, ט). הרי מפורש, כי עצם זכות הארץ נאמרה בהקשר של העמדת בני ישראל כעם ה' והוא אלוקיהם, וכמבואר, שמקום זה הוא מקום העבודה שהיא המקבעת את עמו בשם עבדיו. וכן משמעות הפסוקים בפרשת רבית (ויקרא כ"ה, ל"ט) - "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלקים", אשר פשט הכתוב בהם מורה על כך שיציאת מצרים היא למען הביאנו אל הארץ הזאת, וזה עבור היותו לנו לאלקים, וכהבטחה הנ"ל שהובטחה לאברהם.

נמצאנו למדים, כי הבאה ראשונה שנאמר בה "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי", היא היא תחילתה של הבאה שניה, שנאמר בהבטחתה "והבאתי אתכם אל הארץ", ואינם אלא עניין אחד, והוא להעמיד לו אומה יודעת אותו ולייחד לה את המובחרת שבארצות להיותו שוכן בתוכה.

נפרדים, אשר די בכל אחד מהם בפני עצמו, ובדרך מקרה בא זמנם בעת אחת, אלא כולם עומדים כיחידה אחת המשלמת זו את זו, ולפיכך אנו מוצאים אותם במקומות רבים מופיעים כהמשך אחד, כמו שאנו רואים בדברי משה שעל שאלת "מה העדת והחקים והמשפטים", התשובה הינה "ואמרת לבנך עבדים היינו .. ויציאנו ה' .. ביד חזקה. ויתן ה' אותם ומפתים גדלים... לעינינו. ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ" (דברים כ' - כ"ג). הרי שכולם כרוכים זה בזה, וצריך טעם בשייכותם.

והנה היותנו עמו והוא אלוקינו והיותנו עבדיו הוא דבר פשוט דהא בהא תליא. שהרי כל עניין אלוקותו כלפינו הוא העמדתנו כעבדים אליו, שזה מתבטא במעשי המצוות, ובעיקר במעשי ה"עבודה" שהיא עבודת העבד לאדוניו שנותנים לפניו לחם אשה ומנסכים לפניו ובונים לו ביתו וכו', והוא כביכול בדמיון עבודה שלפני אדון בשר ודם.

נמצא, כי עניין היותנו עבדים לו, מתבטא בפועל בהקרבת הקרבנות, שזו הייתה צורת פנייתם לפרעה שיוציאם לזבוח לפני ה'. ושלמות העבודה היא בבנין ביתו שתיקונו השלם חל בהעמדתו במקומו הקבוע לו אשר אוה למושב לו, בהר בית ה' מקום מנוחתו עדי עד.

וכן משמעות פשט הכתוב, שהיה עניין

שנהיה עמו והוא אלוקינו

בזכירת יציאת מצרים שאנו מזכירים בכל יום מתפרש טעמה - "להיות לכם לאלקים", וכן הוא בכמה מקומות. וכיו"ב הוזכר כמה פעמים עניין היותנו לו לעם, "ויוצא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה" (דברים ז', ט) ובדבר ה' ביד ירמיהו - "כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא אתם מארץ מצרים... כי אם את הדבר הזה... שמעו בקולי והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם" (ירמיהו ז', כ"ג - כ"ד).

ויש שפותח בעניין לקיחתם לעם וממשיך בסיפור גדולתו של מקום וחוזר ומסיים במה שלקחם להיותם עמו והוא אלוקיהם. "אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם ולעשות לכם הגדולה ונראות לארץ מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוים ואלקיו, ותכונן לך את עמך ישראל לך לעם עד עולם ואתה ה' היית להם לאלקים" (שמות ז', כ"ג - כ"ד).

ובאמת כל שלושה עניינים אלו הוזכרו כולם בפרשת הגאולה (שנחילת אלה), והיינו: א. ולקחת אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים. ב. וידעתם כי אני ה' אלקיכם... ג. והבאתי אתכם אל הארץ וגו'.

הכל הולך אל מקום אחד, להיות עם עבדיו בארצו והוא שוכן בתוכם

אמנם דעת לנבון נקל, כי אין כאן כמה טעמים

המשך מהזרתו של שלטון התורה באר"י

אולם מבחינת יעודה של ארץ ישראל, שתהא ככלי למען קיום התורה ובכדי שתתנהל בה מדינה הנושאת בגאון את שם ה', וכל חוקיה כחוקיו והיא מתנהלת כל העת על פי דין תורה ודעת זקנים - בזה לא רק שלא התקדמו, אלא אדרבה - נסוגנו אחור, כאשר רוב ישראל אינם שומרים תורה ומצוות, ולא עוד אלא שהקימו כאן ממשלת מינים ואפיקורסים שאינם שומרי תורה ומצוות, וודאי זהו חילול ה' נורא מאין כמותו. וכמה נורא הוא צער השכינה, שעה שכל העמים עם ערכיהם וחוקיהם הכוזבים מנהלים מדינות על פיהם, ורק עיר האלקים מושפלת עד שאול תחתיה, שאין מקום בארץ לתורת ה', שאין דבר ה' יורד לעולם באופן בו יוכל להדריך את צורת ניהול העם והמדינה והעולם כולו. וביותר יגדל הכאב והצער הנורא אחר שראינו בעינינו שהשיבנו אלקינו לארצנו, וניתנה לנו ההזדמנות לכונן כאן את מלכות ה' על פי התורה, ותחת זאת הקימו כאן מלכות אנשים חסאים בנפשותם. על זה היה דוח ליבנו.

עד כאן תואר המצב בנקודה בה אנו עומדים כיום. על המוטל עלינו מאכן ולהבא נרחיב אי"ה בגליון הבא.

ממקומן וכתמרורים מצייני דרכים כלשון הספרי בעקב מ"ג, אשר הוזכר רבות במאמרים שונים בגליונות הקודמים של "קדושת ציון", או שאכן זוהי דרך חיים המגלמת את דבר ה' בעולם ועל-ידי כך מביאה לתיקונו.

והנה בזמננו, אחר שהשיבנו אלקינו לארצנו ברחמי העצומים, וזכר לנו ברית ראשונים והארץ זכר, הרי שעל-מנת להעריך את מצבנו לאשורו, ישנה חובה בסיסית להבין כי שני פנים מנוגדים משמשים בזירה בו-זמנית. מבחינת השכר וההבטחה של ארץ ישראל, כבר זכינו לכך כמעט בשלמות [אלמלא הנסיגות האומללות שהיו פרי מעשיהם של ישראל, ולא חלילה גזרת שמים], והרי חוץ מבזמן שלמה, בכל הדורות היו בעיות ולא כל הארץ לגמרי הייתה כבושה, וכן רוב הזמנים של עם ישראל בארצם היו זמני מלחמה יותר מאשר בזמננו [ועיי' סוטה מ"ה]. שם מבואר כי אפילו בזמן שעליו דברה תורה, שיהיו ישראל בארץ בזמן הבית והסנהדרין, עיר הסמוכה לערי נכרים אינה מביאה עגלה ערופה, דכתיב "כי ימצא" - פרט למצוי, הרי שדבר מצוי הוא אף בזמן שמלכות ישראל קיימת, שעיר הסמוכה לנכרים יש בה הרגים בצורה תמידית, וכך מנהגו של עולם, אף שכמובן תכלית ההטבה המובטחת אינה כן].

לעין, לא ניתן לקיים את כל התורה כאשר אין עם ישראל קיים כאומה בעלת ארץ, הרי דיני ממונות ונפשות אין אפשרות כלל לקיימן אלא ע"י אומה בעלת כח מדיני, ודינים אלו לכשעצמם מהווים ראייה לכך, שצורת התורה נועדה להתקיים כאומה מדינית, ולא אך כיחידים או קבוצות המקיימים אותה.

וכאמור, מצב זה, בו דבר ה' אכן יורד לעולם ומתקיים בו באומה מדינית שלמה, עד שהוא נהיה לתוכן המרכזי המחיה אותה ומדריך אותה במשעולי החיים הפרטיים והציבוריים, והוא מנהל את היחסים המדיניים במדינות פנים ובמדיניות חוץ - מצב זה כאשר הוא מתקיים בשלמותו הוא תכלית שמים וארץ, הוא תכלית הבריאה, שישכון כאן ה', ושם קודשו יתגלה בעולם. "אף ארח משפטיו ה' קיונו לשמן ולזכרך תאות-נפש. נפשי אויתך בלילה אף-רוחי בקרבי אשחרך כי כאשר משפטיו לארץ צדק למדו ישיבי תבל" (ישעיהו כ"ה, ט' - טו). ולאורם של דברים אלו, אכן מובנת החשיבות הרבה שמיוחסת בתנ"ך ובדברי חז"ל לארץ ישראל, עד שהעמידו אותה כנגד כל התורה, ודימו את היושב בחו"ל לעובד ע"ז, היות ובנושא זה של אומה על ארצה תלויה השאלה הרת הגורל האם המצוות קיימות אצלנו אך כהלכות עקורות

אור לר"ח אדר א', ההיכל כבר כמעט ריק. רק ישראל עוד יושב במקומו, שקוע, מרוכז וכותב במהירות כמנהגו בסוף כל יום. לא אפריע לו באמצע, אבל אני מקוה שלא יאריך יתר על המידה, הרי סכמנו שנדבר מדי ר"ח. הנה הוא מסיים ונגש אלי, כנראה הבין שאני ממתין לו.

שלום יהודה, לא שמתי לב שאתה מחכה לי. יש לך נושא מסוים שתרצה לדון בו, או שתסכים לדון בדבר מה שאני חושב אותו לכמעט מוקדם להכל?

מעניין לשמוע מה אתה חושב למוקדם להכל...

לא התכוונתי מוקדם בעצם, אלא לסור מרע שמוקדם לעשה טוב, והוא כיצד נשמר מהטעויות שנעשו על-ידי תנועת המזרחי. הנה כמו כל קליפה שקודמת לפרי, כישמעאל ליצחק ועשו ליעקב, קדמה הציונות של פושעי ישראל והקמת מדינה של יהודים גרידא לבנין עם ישראל לפני ה' והקמת מדינת התורה. היו יהודים שומרי תורה ומצוות שהצטרפו לציונים ואת התוצאות כולנו רואים. צריך ללמוד מטעויותיהם כדי שלא נכשל ח"ו.

מה יש לדון, והרי כולנו יודעים שהבעיה המרכזית שלהם היא ההתחברות לרשעים והלמידה מדרכיהם, כמו שכותב הרמב"ם, שהאדם נמשך אחר סביבתו. אתה הרי דברת על חיים כעם ה' וזה ודאי לא שייך עם רשעים, מה שייך לחשוש?

צודק, אבל עדיין יש לבדוק האם זאת הבעיה היחידה שלהם. שים לב, שכללת כאן שתי בעיות כאחת, הראשונה - עצם ההתחברות עם הרשע, ולא סתם התחברות, אלא שותפות, ולא שותפות בין שווים, אלא היו הם טפלים ופריצי ישראל עיקר, וממילא נתנו לגיטימציה לפשיעה ולאפיקורסות. והשניה - שכיון שפעלו עם הפושעים למען תוצאה משותפת, בעל-כורחם הוגדר רצונם כהקמת מדינה של חול, שרק זה יכול להיות משותף להם ולחילונים, מלבד שיש מקום לומר שגם מעיקרא מטרתם לא היתה להעמיד עם לה' בארץ ה', אלא לחיות חיים נורמליים ככל האומות ולהפסיק לחיות בגלות תחת אחרים, אם מרגש לאומי אנושי ואם פשוט מרצון טבעי לחיות. ודאי שהיו בנייהם תלמידי חכמים יראים ושלמים, אולם בעל כרחם של אלו נגררה התנועה בכללותה למחוזות אותם כולם רואים, וזאת בשל הצורה שהגדירו את עצמם כנטפלים לתנועה הציונית של הרצל, שעיקר מטרתה הייתה שנהיה עם ככל העמים. מן הסתם אתה יודע שכשהיה דיון אצל הציונים האם להתעקש על ארץ ישראל או להתפשר על אוגנדה, המזרחי היו בעד הפשרה כדרכם הפשרנית וויתרו על ארץ ישראל, וממילא כשעיקר השאיפות הן גשמיות, מה אפשר לצפות שיצא מהם? הרי לנו שלושה חסרונות.

חשבתי שאתה בעד רגשות אנושיים... ועכ"פ, מה שייך להיות נגד הרצון לחיות? ראיתי פעם ברש"ר הירש משהו על זה שהתורה לא שוללת רגשות אנושיים.

אמת, זה נמצא ב"אגרות צפון". בא נצא לאוצר לראות את לשונו.

מכתב ט"ו - "עבור נא על כל התורה כולה והגידה נא לי איזו הנאה טבעית היא רוצה להשתיק מלבנו ואיזו היא הנטיה הטבעית שהיא רוצה לבער מתוכנו? האם ישנה הנאה טבעית שאין התורה משתדלת לרומם, נטיה טבעית שאין היא מקדשת אותה בהפעלתה

בהתאם למטרה שהוצבה ע"י הבורא? הצדק הוא חותמה, וההנאה וספוק תאוות היצר אינם אף פעם תכלית, וע"כ היא משעבדתם לחוק העליון ומציבה להם גבול ע"י חכמת הבורא, ולפי התכנית שנקבעה ע"י חכמתו, היא הופכתם לאמצעים בלבד. ולאחר שהשתעבדו לחק העליון ולתכליתו על טהרת הקדש של האדם. התורה נלחמת נגד הסגידה לקנינים ולתענוגות ונגד ההשקפה הרואה בהם את מטרת חיינו. אבל לא רק שהיא מתירה לרכוש קנינים חמריים וליהנות מעוה"ז בתור אמצעים ובתוך התחומים שנקבעו ע"י חכמת ה', אלא אף רואה בזה חוב קדוש הקשור במילוי יעוד האדם, והיא מוקיעה כחושא את כל מי שמסגף את עצמו ללא מטרה ובזדון מהנאות המותרות לו (פעיית י"א ו"ב). גם לא יתכן אחרת, היתכן שה' יטע בנו איזו נטיה ואח"כ ירצה לבער אותה כליל ע"י התורה? התורה מצוה לנו "ושמחת לפני ה' אלקיך", היא מצוה אותנו על שמחת החיים על יסוד הידיעה שעלינו לחיות, לחשוב ולהרגיש, לדבר, לפעול, ליהנות ולסבול לעיני ה'.

דברים נפלאים, כמו כל דבריו. אבל זה לא סותר את מה שאמרת. אגב, יהודה, אתה ודאי מרגיש שהדברים במבט ראשון נראים מחודשים.

כן, הרי התורה דורשת הקרבה והרגשות התורניים מרוממים מסתם רגשות טבעיים, אבל באמת זה לא מוגדר אצלי די צורך.

לא הייתי רוצה לסטות מהנושא שלנו, אבל אם אתה רוצה, אשתדל לתמצת בקצרה. ודאי הוא, שהאדם נברא בצלם אלקים, כלומר שהרגשות הבסיסיים שקיימים בכל אדם באשר

הוא הם נכונים ואמיתיים ומקורם בקדושה, אלא שצריך ללכת בהם ביושר ולהשתמש בהם, לא שהם ישלטו על האדם. וצורת ההשתמשות היא קיום מצוות התורה מתוך חיות, שכל מצוה דורשת רגש אחר במינוח הנכון ובמקומו. יש להמליץ, שהמצוות הן הנשמה והרגשות האנושיים הם הגוף. הצורה הרצויה הינה שהנשמה תשכון בתוך הגוף, תקדש אותו ותרומם אותו. אמנם, יש זמנים, כמו בגלות, שעם ישראל נמשל למת, וכפי שמבואר ביחזקאל בחזון העצמות היבשות, שהנשמה נפרדת מהגוף, ואז כמעט ולא יתכן שהאדם יהיה מחובר לגוף בצורה נכונה. בזמן הגלות, אחד שמחובר לגוף אינו מחובר לנשמה והדבוק בנשמה רחוק מן הגוף, וגם אם תצליח לאחוז בשניהם - הרי תחזיק בנשמה נבדלת וגוף מת, לא בגוף חי שבתוכו נשמה קדושה. ובהגיע זמן הגאולה, מתעורר הגוף וניצוצות מן הנשמה חופפים עליו, וראוי להתחיל לחיות.

-אולי תתן לי דוגמא לגוף חי.

נקח דרך משל, אדם שאוכל בחתונה - אפשר לאכול כי האוכל טעים והרעב מציק, ואפשר לשמוח בזה שקם בית בעם ישראל, או בשמחת ידך שמצא את רעיתו, וזאת מבלי לאכול ולשתות, אלא להתעמק במחשבה על גודל השמחה. וברור לכל אדם חי, שהצורה הנאותה היא לשמוח ומתוך זה לאכול ומתוך האכילה והשתיה עבור השמחה, מתגברת ומתעצמת השמחה, והכל מצטרף לענין אחד. יש להאריך בזה, אך נחזור לעניננו. כמדומה שהמזרחי כתנועה תפסה את הגוף, כלומר את הרגש הלאומי לבד, ואולי גם צירפו לידו את הנשמה, שהרי היו שם, כאמור, תלמידי חכמים יראים ושלמים, אך לא באו מתוך הנשמה, וודאי לא הגיעו לאיחוד של חיים בין שניהם.

הייתי רוצה באמת להאריך על הגוף והנפש פעם אחרת, אבל בא נמשיך. שלשת הבעיות הללו שיש למזרחי לכאורה לא שייכות אלינו. אם הציבור החרדי יעסוק בארץ ישראל והעמדת אומה תורנית, הוא יבוא ודאי מתוך רצון לחיות את התורה בצורה שלמה כעם ה', וברור שנבדל לגמרי מכל קשר לחוטאים ומתרבותם הקולקלת. אנחנו באים מתוך החיוב והיעוד שלנו להעמיד עם לה' בנחלתו, מתוך חיוב ערבות לכלל ישראל להעמדת שופטים שינהיגו את העם בדרך ה', מהחיוב לקיים את התורה כולה בשלמות!

אמת, אבל בקרב ההולכים בשיטת המזרחי קיימות בעיות נוספות, וראוי לבחון האם מהן עלינו לחשוש.

- אולי לפני כן תאמר לי - ידוע לך מי היו ראשי המזרחי?

- אני באמת לא מכיר אותם מספיק, באופן כללי חלק הארי שבהם היו אנשים שיונקים במידה זו או אחרת מהתרבות המערבית, והם היוו את הגרעין המייסד של התנועה, וגם אם היו אחרים שהצטרפו בהמשך, אשר באמת שאבו את יניקתם רק מהתורה, הרי שהצורה של הקבוצה, רוחה ודרכה כבר נקבעו ע"י המקימים וע"י הרוב, ולא היה בכח יחידים מאוחרים לשנות זאת, אלא הצטרפו גם הם

לכבוד מערכת העלון "קדושת ציון"

כאשר ראיתי את גליונכם המיועד לדרישת ציון על טהרת הקדש, קראתי אותו בעיון, בחשש ובתקווה גם יחד, מתוך רצון לראות האם אכן זכינו וכבר יש לנו את היכולת לדרוש את ציון על טהרת הקדש, אכן השמחה התפוגגה מהר ונכנס כאב וצער, שגם אחרי שמונים ומעלה שנה, כאשר עינינו רואות את גודל ההפסד והחורבן הנעשה מעירוב הקודש והחול והטומאה יחד, עדיין לא זכינו ליצור את ההפרדה הנחוצה כל כך, ולהעמיד את חיבור הקודש לקודש הקדשים, שזה מעיקר חובתנו בעולמנו.

ולמרות שהדברים אמורים להיות פשוטים, אציע אותם בדלות לשוני.

כידוע, קדושת ארץ ישראל היא כארץ אשר עיני ה' בה, חלקו ונחלתו של ה', שהיא המקום לגילוי כבודו יתברך, להיות דירתו בתחתונים, שיושביה כל עניניהם קשורים ושייכים אליו, כבנים על שולחן אביהם. וכאשר לוקחים את אותו מקום מקודש, ומשתמשים בו כמקום לבנות את מציאותנו כמציאות עם עצמאי המנותק מבוראו ויוצרו ומכל דברי הקדושה, זה החורבן הגדול ביותר והגלות הקשה ביותר, שלא רק שהמקום המקודש נשלט ע"י אומות זרות המבטלות חשיבותו וערכו, אלא שאותו מקום הקשר והחיבור הופך להיות מקום להתנתקות ולפריקת עול, ממש לכבוש את המלכה עימי בבית, וע"י בני ישראל בעצמם, הרי כל מי שיש לו לב יהודי צריך להתמלא בכאב נורא שלא ניתן לשער על צער השכינה וחילול כבודו יתברך.

ואף שאין ספק שיש כאן עצה עמוקה מכבשנו של עולם, להביא לגאולתנו, וגם כל הרשעה והטומאה היא עומדת לשמש לגילוי כבודו של הקב"ה, ומכלל העצה העמוקה, מה שמתגלה לעינינו, שלמרות המעטפה החיצונית המזעזעת, נוצר בחסד ה' בשמונים שנה אלו עולם שלם של תורה וקדושה בארץ הקודש, המאפשר לנו לזכות לקבל מהקב"ה דברים שבדורות קודמים לא זכו, וחובתנו להודות לה' על כל הטוב. עם כל זה, ודאי שאיננו יכולים להרגיש כלל שאנו במציאות של טובה, ובוודאי שהכאב והצער אמור להיות הרגשתנו העיקרית כלפי המציאות בה אנו חיים כאן. והרי זה כמו שחייבים להודות על כל טובה, גם המגיעה בעת צרה, כירושה המגיעה בפטירת הקרובים, שוודאי שעיקר ההרגשה היא צער וכאב, עם חובת ההודאה על הדברים הטובים.

ומכל מקום חלילה מלהעלות על הדעת שזה מגיע ממציאיות הטומאה והחורבן, אלא זה מגיע על אפה ועל חמתה, בחסדי ה' עלינו, ואין ספק שאם היינו זוכים לחיות בלעדיה, היינו מקבלים פי כמה וכמה, אפילו אם עדיין לא היינו זוכים לגאולה השלימה והיינו תחת איזה שלטון של האומות.

ונהנה, מחמת גודל הקלקול וההרס שנוצר ע"י השתלטות הטומאה על הדברים המקודשים לנו, נאלצו גדולי ישראל להרחיק אותנו מכל התעסקות בדברים שיש בהם אחיזת הרע והטומאה, ולא נשאר לנו אלא התורה בה לא יכולה לשלוט אף יד זר.

ונהנה בדורנו, כאשר זכינו במידת מה להיות מנותקים מאותה רשעה, שכדרכה הולכת ומחריבה את עצמה, יש מקום לעורר את דרישת ציון על טהרת הקודש, והיינו, להבין איך ארץ ישראל בכלל וציון בפרט על כל ענייניה אמורים להיות מקום וכלי הגילוי הקשר והחיבור לקודש, ולהכין עצמנו להיות ראויים לכך שתתגלה עלינו מלכותו יתברך, ודירתו

בתחתונים. ולכל הפחות לחפוץ בזה ולדרוש את זה, אך כדי לעשות כן, הדבר הראשון הוא המחויבות הנוראה להטהר מאלוהי הנכר, ולהכיר שאין לנו חלק ונחלה בשלטון וממשלה של המלכות הרשעה, ולא יעלה על דעת אף אדם ישר בליבו, שאותם כלים טמאים ומשוקצים אשר נעשו ונעבדו לעבודה זרה, ישמשו כלים לגילוי מלכותו יתברך. ומחובתנו לקיים "נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים", לשרש ולעקור מליבנו את כל הרצון לשליטה ולכבוד כדרך כל האומות, ולחפוץ להיות אך ורק כלים לגילוי שליטתו וכבודו יתברך. ובה נוכל לזכות לדרוש לעורר את שיבת המלכה וכל צבאותיה לבעלה במהרה בימינו.

אך אם ננסה לטהר את השרץ בק"ן טעמים, ואפילו רק להמעיס מטומאתו, כמו שנעשה בגליון האחרון בקשר לשלטון הערב רב, תוך דימויים מופרכים למלכי ישראל מהבית הראשון שאין לנו צל של מושג במדרגתם, עד שאפילו מנשה, שלא היה כמוהו להרשיע, יש לו תביעה על רב אשי, מרא דכוליה תלמודא, שאינו יכול לקרוא לו חברו, אז בכך נגרום להמשך החורבן הנורא של ניתוק כנסת ישראל מיוצרה, ואוי לנו ואוי לנפשנו.

אקווה מאד שאזכה ותקבלו דברי אלה, לעורר לבבכם על דרכיכם, ולדרוש את ציון מתוך טהרת הקודש ולא בעירוב סיגים. ותזכו להיות שושבינים לעורר הקשר והחיבור הידועים.

בברכת התורה
חיים ט. קופשיץ

ג.ב. נראה לי צורך להודיע, שבאם לא אראה תיקון הדברים בעז"ה בגליונות הבאים אצטרך לפרסם הדברים בבמות ציבוריות.

תגובת המערכת:

יישר כח להרב חיים טודרוס הכהן קופשיץ שליט"א, על תגובתו המאירה, ובפרט על ההגדרה הנפלאה שבזמננו שאנו רואים שהרשעים מחריבים עצמם מתוכו כדרך הרע המחריב את עצמו, ראוי לנו לעורר את החיבור לארץ בצורה הנכונה, ומסיבה זו גופא ראינו אף אנו לעורר על עניין זה, ויישר חיליה לאורייתא להרבות פעלים למען התורה בארץ הקודש.

ולגבי הערותיו, הננו להבהיר שמערכת 'קדושת ציון' שמה לה למטרה לעורר בדיקו על הנושא הזה של יישוב ארץ ישראל ומעלת ארץ ישראל במנותק לחלוטין מהציונות החילונית והדתית הנגזרת אחריה, היינו שלא פחות ממה שנעורר על עניין הישיבה לארץ נעורר על ענין ההתבדלות מהרשעים הנמצאים כאן, שהיא חלק מובנה ביישוב הארץ, שהרי כאשר נכנסו ישראל לארץ נצטוו להתבדל מז' עממין בכדי שלא ילמדו מדרכיהם הרעים, הרי שיש כאן ענין מיוחד בארץ ישראל להבדל מהרשעים הנמצאים בה. [וכן בנותן טעם להביא כאן מדה"ב (י"ט, ט"ז), שכאשר נלחם יהושפט מלך יהודה יחד עם אחאב מלך ישראל נגד ארם, גער בו יהוא בן חנני הנביא ואמר לו 'הלרשע לעזור ולשונאי ה' תאהב? ובזאת עליך קצף מלפני ה' / ומכאן שאפילו כאשר גדודיו של יהושפט הצדיקים נלחמו עם גדודיו של אחאב הרשעים למען א"י, היה עליו קצף מה' / וה"ה לזמננו, וזה טעמם של רבותינו גדולי הדור שליט"א ואכמ"ל בזה]. וברוך ה' עד עתה אכן עמדנו בכלל זה שקבענו לעצמנו, וכן נעשה מכאן ואילך.

אכן דעתנו הקטנה כדעת גדולי ישראל זצוק"ל ושליט"א שראו את ביאתנו לארץ כחסד ה' בין אם זה ע"י חילונים בין אם לאו, והעיקר שאנו עתה פה. ואי"ו סותר לכך שאנו צריכים להילחם על כל קוצו של יו"ד שהממשלה הרשעה עוברת על דברי התורה.

ומה שאמר שאין הטובה מחמת הרשעים אלא למרות הרשעים, ולולי הרשעים היו לנו מעלות פי כמה וכמה, ודאי צדקו דבריו, ולולי שרוב ישראל נהיו חילונים לפני כ-150 - 200 שנה, ודאי עכשיו הייתה כאן מדינת התורה וההלכה, ומסתמא אף אז מחמת רצון כל ישראל הכשרים היינו זוכים לסייעתא מלעילא לקיום מצות בנין בית הבחירה, ואכן אבדנו דברים רבים מאוד מחמת רשעותם וחילונם של רוב העם, חוץ מעצם השבר הזה בעצמו. אבל כפי שכתב הרב הכותב, אין אנו מבינים בפעולות תמים דעים מדוע עשה כן דרך חילונים, אבל העיקר מה שדעתו החרדים יושבים בארה"ק כשהיא בידי ישראל, וע"י תהלים (ק"פ ט) 'כי אלהים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה, וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו ישכנו שמה'. והי"ת ברחמיו ישיב אף את שאר זרע עבדיו שנחלו את ארצנו, להיות גם הם מאהבי ה'.

ולגבי טענתו שאין להשוות בין מלכי ישראל הרשעים מנשה ואחאב וירבעם, לבין מנהיגי המדינה הרשעים, וזה משום שאין אנו יכולים להשיג את גודל דרגתם של מנשה ואחאב. בזה דעתנו בנחרצות שלא כדבריו, וכדלהלן, הנה אצלנו ואצל כל המאמינים בתורת משה מה

גלות חדשה רחמנא ליצלן. כשהם קוראים על זמן שלמה "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרב אוכלים ושותים ושמים" (מלכים ב' ד', כ'), הם רואים זאת כגשמיות, ומככים לחזור ולהתגשם, וזאת בשעה שאכילת ישראל ויהודה היתה כאכילת קדשים! הנה מהותה של קדושה הינה איחוד הגשמיות עם הרוחניות כמו שדברנו בתחילה, אך זה לא שייך אלא אחרי תורה, זהירות, זריזות וכו' כמ"ש המס"י, וגם לאומה ישנה תקופת התורה ואחריה תקופת הזהירות וכו' עד לקדושה ותחית המתים, וכל זה בהמשכיות, אבל אם מתחילים מהתחלה, איך יקפצו ישר לקדושה? יש לחשוש יותר שיגיעו לטומאה!

מסתמא טרם מיצינו את כל הנושא...

צודק, . ועוד לא דברנו איך אצלנו הדברים יעמדו כראוי.

אם ירצה ה', עוד נאריך בזה.

המשך קוראים כותבים

קשור לעצם השיבה לארץ, וכפי שכל בר דעת רואה בעיניו, שהמצב הרוחני בחו"ל מקולקל בהרבה מזה שבארץ מכל זווית שתסתכל עליו, וכפי שידע כל מי שהיה באירופה ערב השואה, שיהדות אירופה הייתה תל חרבות מבחינה רוחנית, ולמעט מספר מזערי יחסית של בני ישיבות, העם בכללו הפנה עורף לבורא עולם, והדברים ידועים ומתועדים, ובעתיד אף נרחיב בעניין.

ואחר שאמרנו כל זאת, נשוב ונדגיש, כי אין כל ניסיון וכוונה להמעיט מחומרת עוונם הנורא של אלו אשר לקחו ארץ חמדה והמאיסוה בשיקוציהם ונאפוניהם, וה' יעזרנו לתקן את קלקוליהם ולקדש ולטהר את ארצנו הקדושה. אמן.

והוה את עצמו כאחד. ויותר מכך - כבר בהיותו תינוק, הרי מונח בו בכח הזקן בן המאה, ואם ישאר עד גיל מאה כתינוק, הרי שהוא חולה עד מאד. אבל תאר לעצמך - אם תוך שעה אחת היה חל בו כל השינוי הגדול הזה, הרי שלא היה אפשר לראות אותו כהמשך, אלא כשינוי מוחלט וחסר קשר, וכמובן שהתוצאות השליליות הן רבות מאד.

תן לי דוגמא!

אין לנו זמן לפרט, אבל אנסה להתחיל. כשה' שלח את עם ישראל לגלות, הוא לא עשה זאת רק כעונש ונקמה, אלא כתיקון וחינוך. אחת מדרכי החינוך הייתה שעם ישראל לא יזהה עוד את עצמו עם החלק הגופני והגשמי, שהרי בגלות אין גשמיות, אלא יזהה את עצמו כעם התורה, כרוחני ודבוק בה', ואחרי זה יוכל להשתמש בגשמיות בלי שתהיה עצם מהותו. ואילו אותם אלו שפוסלים את התקופה הגלותית, מוותרים על המעלה הנשגבה שקנינו בה לזהות את עמנו כנשמה כמעט, ולכאורה הם צריכים

לצבור המזרחי כמו שהוא. רק השבוע שכן שלנו חרד"לניק, תינה בפני אבי שהם משלמים עד היום על הטעויות שנעשו אז.

מאילו בעיות נוספות עלינו להשמר?

שמעתי פעם להצביע על בעיה נוספת שנוגעת גם במה שכבר דברנו - מבחינה מסוימת המזרחי קם כדבר חדש, לא כהמשך של עם ישראל שהיה. שוב, אני מדבר על אלו שנתנו את הטון שם. הם רצו כביכול להתנתק מאלפיים שנה של גלות ולחזור לבית ראשון, ואם הם לא ממשיכים את העם שהיה בגלות, אלא כתינוק שנולד מתחילים מחדש, ודאי שהם לא קשורים לאומה.

מה אתה מתכוון כשאתה אומר "לא קשורים"?

כל עם הוא כמו גוף חי, ודאי שאדם בן חמישים שונה מאד מבחור בן שלש עשרה, אבל מכיון שהוא עצמו גדל אט אט ומתפתח בשלבים, יש כאן המשכיות, והוא אותו אדם

ולא מבחינת יהדותם וכשרות ממשלתם], ועל כן הראיה שרצויה לנו ישיבת הארץ אפילו ע"י מלכים רעים במקומה עומדת, ועאכו"כ הרשעים של היום באופן כללי [ישנם כמובן יוצאים מן הכלל] אינם אלא תינוקות שנשבו, שבאורך חשכת הגלות הנוראה שכחו שנקרא שם ישראל עליהם, שודאי לדינא אינם גרועים כגויים, והחזו"א (מיו"ד סי' 3) הכשיר שחיטתם, דלא כאחאב שמבואר בגמ' שם ששחיטתו אסורה.

וודאי הוא הדבר, שאם חשובה ישיבת ארץ ישראל למרות מלכיה הפושעים, הרי שעיקר היחס שלנו הינו הודאה ושמחה על שהביאנו אלקינו לארצנו, שזה עיקר מה שעשה ה' לנו, והצער הגדול והעצום מקלקול רוב העם, אינו

שקובע אם האדם צדיק או רשע אינו תלוי אלא בקיום התורה או בהפרתה, וכל מי שעובר על דברי תורה במזיד ובפרהסיא הרי הוא רשע שדינו כמומר ויינו יין נסך ושחיטתו כשחיטת נבלה כשחיטת הגוי כמבואר בסוגיה בחולין ה: על שחיטתו של אחאב, ומה שהיו לו דרגות גבוהות ומה שה' רצה לטייל עם ירבעם בן נבט בגן עדן, א"ז משנה כלום מרשעתם, אלא אדרבה הם יותר רשעים, שהרי למרות גדלותם הנוראה, בחרו לילך בדרכי רשע ולמרוד בהי"ת ובתורתו, ועל כן עם כל עוצם מדרגתם של מנשה אחאב וירבעם, אין להם חלק באלקי ישראל ואין להם חלק לעוה"ב, וכל תינוק או קל שבישראל נעלה מהם לאין ערוך [ומה שכתבו בגמרא מעלתם היינו מבחינת שורש נפשם,

הציבור מתבקש להמשיך וכהתפלל עבור רפואתו השלמה בתוך שאר חולי ישראל של חברנו הגאון רבי שאול בן אביבה, אשר ממשיך להתאושש מהפינוע שבצעו בו בני השפחה הערלים בימי החנוכה ועדיין הינו מאושפז בבית החולים וסובל מיסורים בהם נקנית ארץ-ישראל.

על-מנת ללמוד, ואשר יש לעוררם על חובת הישיבה הקבועה בארץ, וכן עבור אחינו שבגולה, אשר הערבות היהודית מחייבת אותנו לעוררם על חובתם לעלות לארץ נחלת ה'. על-כן אנחנו מבקשים לתרום בעין יפה, והחותם על הו"ק - הרי זה משובח! לתרומות ניתן להשאיר הודעה בטל' 052-7195368 ויחזרו אליכם בהקדם האפשרי או במייל yyy7@neto.bezeqint.net. ניתן גם לפנות לטלפון או לכתובת הנ"ל על-מנת לקבל את העלון במייל, וכן על-מנת לשאול בכל ענייני העלון. כמו-כן, ניתן להצטרף למערך ההפצה. לעת עתה העלון מופץ בירושלים, בני ברק, אשדוד, בית שמש, ביתר, קרית ספר, קרית יערים (טלז סטון), אלעד, חיפה, צפת ורכסים. מי שיכול לעזור בערים אלו, וכן מי שמעוניין להפיץ בערים נוספות מתבקש ליצור קשר בטלפון הנ"ל או במייל הנ"ל.